

DIAGNOZA UZASADNIAJĄCA POTRZEBĘ REALIZACJI PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU PRZEZ UCZNIÓW
SPECJALNEGO OŚRODKA SZKOLNO – WYCHOWAWCZEGO NR 1 DLA DZIECI I MŁODZIEŻY SŁABO
WIDZACEJ I NIEWIDOMEJ IM. LOUISA BRAILLE’A W BYDGOSZCZY

Projekt KPOP LEWIATAN w ramach poddziałania 10.2.3. WKP:

„PRAKTYCZNE UMIEJETNOŚCI ZAWODOWE PRZEPUSTKĄ DO DOBREJ PRACY”

1.	Nazwa szkoły:	Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy Nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braille’a 85 – 008 Bydgoszcz, ul. Z. Krasieńskiego 10 52/322-17-87; fax. 52/322-76-25 www.braille.bydgoszcz.pl e – mail: louis@braille.bydgoszcz.pl	
2.	Liczba uczniów w szkole:	2015/2016 – 423 2014/2015 – 382 2013/2014 – 337 2012/2013 – 310	
3.	Wykaz zawodów w danej szkole:	Kucharz Pracownik pomocniczy obsługi hotelowej Ślusarz Elektromechanik Mechanik monter maszyn i urządzeń Technik masażysta Technik administracji Technik tyfloinformatyk	
4.	Liczba uczniów w danym zawodzie ogółem oraz w podziale na oddziały:	Ogółem:	Kucharz – 34 Pracownik pomocniczy obsługi hotelowej – 17 Ślusarz – 4 Elektromechanik – 0 Mechanik monter maszyn i urządzeń – 3 Technik masażysta – 10 Technik administracji – 9 Technik tyfloinformatyk – 13
		W podziale na oddziały: Klasy I	Kucharz – 9 Pracownik pomocniczy obsługi hotelowej – 9 Ślusarz – 4 Elektromechanik – 0 Mechanik monter maszyn i urządzeń – 0 Technik masażysta – 10 Technik administracji – 5 Technik tyfloinformatyk – 9
		W podziale na oddziały: Klasy II	Kucharz – 14 Pracownik pomocniczy obsługi hotelowej – 0 Ślusarz – 0 Elektromechanik – 0 Mechanik monter maszyn i urządzeń – 0

			Technik masażysta – 0 Technik administracji – 4 Technik tyfloinformatyk – 4				
		W podziale na oddziały: Klasy III	Kucharz – 11 Pracownik pomocniczy obsługi hotelowej – 8 Ślusarz – 0 Elektromechanik – 0 Mechanik monter maszyn i urządzeń – 3 Technik masażysta – 0				
5.	Informacja o organizowanych do tej pory przez szkołę praktykach i stażach w ramach realizacji podstawy programowej:	Technik prac biurowych	Maj 2010	PZN w Bydgoszczy	4		
				Starostwo Powiatowe Bydgoszcz	2		
				Urząd Gminy Sienko	1		
						SOSW nr 1 w Bydgoszczy	3
				2011/2012	Urząd Gminy w Warlubiu		1
			Urząd Gminy w Sienku		1		
			PZN w Bydgoszczy		6		
			WAK w Czarnem		1		
				2012/2013	PZN w Bydgoszczy		4
			Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Inowrocławiu		1		
			PZN okręg Warmińsko-Mazurski		1		
			Technik tyfloinformatyk	2014/2015	Altix w Toruniu		2
					Fundacja Szansa dla Niewidomych oddział w Bydgoszczy		1
	Technik administracji	2013/2014	Urząd Miasta w Bydgoszczy		2		
			Starostwo Powiatowe Bydgoszcz		2		
			Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Inowrocławiu		1		
			Urząd Gminy w Wierzbnie,		1		
			Urząd Miejski w Krzyżu Wielkopolskim		1		
		2014/2015	Urząd Miasta w Bydgoszczy		3		
			Starostwo Powiatowe Bydgoszcz		3		
			PZN w Bydgoszczy		1		
			Urząd Miejski w Chojnicach		1		
	kucharz	Pracownie gastronomiczne oraz kuchnia na terenie SOSW Nr 1 w Bydgoszczy					
	ślusarz	Pracownie mechaniczne na terenie SOSW Nr 1 w Bydgoszczy					
	Mechanik monter maszyn i urządzeń						
	Elektromechanik	Pracownie warsztatowe	W latach przed 2010 praktyki w Elektromontażu				
	Pracownik pomocniczy	Pracownia hotelarska i gastronomiczna	Raz w miesiącu praktyka w hotelu HOMER przy PZN w Bydgoszczy				

obsługi hotelowej | na na ternie SOSW

Ponadto uczniowie poszczególnych typów szkół ośrodka realizowali staże poprzez udział w następujących **projektach organizowanych przez instytucje zewnętrzne:**

1.PROJEKT PN. „Młodzi wykwalifikowani zatrudnieni” organizowany przez Fundację Aktywizacja, Centrum Edukacji i Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych w Bydgoszczy. Projekt realizowany był od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku. W projekcie brało udział 7 uczniów niepełnosprawnych oraz 1 absolwentka naszego Ośrodka.

Projekt zakłada organizację i przeprowadzenie działań w następujących obszarach:

- 1)Realizacja doradztwa i poradnictwa indywidualnego z doradcą zawodowym, psychologiem oraz pośrednikiem pracy – średnio 13 h konsultacji/uczestnik/ka.
- 2)Realizacja warsztatów umiejętności społecznych – 30 h warsztatów/uczestnik/-ka.
- 3)Realizacja szkoleń zawodowych zewnętrznych w zakresie „Profesjonalny sprzedawca” przeszkolone zostało 6 osób; „Koordynator projektów unijnych” - przeszkolone zostały 2 osoby 200 h szkolenia/uczestnik/-ka.
- 4)Realizacja staży zawodowych – średnio 4 miesięczny staż/uczestnik/-ka lub 6 miesięczny.

2.PROJEKT PN. „Kreatywni – nowe możliwości dla osób niepełnosprawnych” organizowany przez Spółdzielnię Socjalną Kreatywni w Bydgoszczy.

Projekt realizowany był od 31 stycznia 2013 roku do 31 stycznia 2014 roku W projekcie brało udział 4 niepełnosprawnych uczniów naszego Ośrodka.

ZAJĘCIA W RAMACH PROJEKTU:

- 1) Zajęcia i szkolenia zmierzające do podniesienia umiejętności społecznych i wiedzy nt. rynku pracy - poprzez uczestnictwo w zajęciach grupowych, szkoleniach z zakresu kompetencji społecznych (3 dni szkoleniowe), arteterapii (3 dni szkoleniowe) oraz warsztatach nt. rynku pracy (8 dni szkoleniowych). Każdy uczestnik/czka może liczyć na wsparcie pracowników/czke spółdzielni oraz psychologów (każdy uczestnik ma możliwość skorzystania ze wsparcia psychologa przez cały okres udziału w projekcie).
- 2) Opracowanie Indywidualnych Planów Działania dla uczestników/czek projektu - spotkania z doradcą zawodowym (min. 3h) celem wspólnego określenia predyspozycji zawodowych uczestnika/czki projektu.
- 3) Kursy i szkolenia zawodowe do wyboru **WYŁĄCZNIE** z zakresu:
  - a)kursy branży gastronomicznej
  - b)kurs kelnerski „kelner zawodowy” - 120 godzin dydaktycznych
  - c)kurs cateringu - 24 godziny dydaktyczne
  - d)kuchnia małej gastronomii - 60 godzin dydaktycznych
  - e)kursy branży ogrodniczej - 40 godzin dydaktycznych
  - f)kursy AOOD - Asystenta Osobistego Osoby Niepełnosprawnej - 144 godziny dydaktyczne
- 4) Płatne, trzymiesięczne staże dla wszystkich uczestników/czek projektu - wszyscy uczestnicy/czi odbędą staże w przedsiębiorstwach regionu. Staże płatne będą w wysokości 1500,00 zł miesięcznie (kwota zawiera całkowite koszty płacy; brutto = 1230,00 zł).

		<p>5) Spotkania branżowe z pracodawcami regionu. Na spotkaniach kadra projektu omówi założenia projektu oraz sylwetkę absolwenta - człowieka o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych i motywacji do pracy, posiadającego doświadczenie zawodowe w swoim zawodzie nabyte w ramach staży. Dla uczestników/czek projektu będzie to okazja do zapoznania się z potencjalnymi</p> <p>6) W ramach projektu gwarantujemy zatrudnienie minimum 10 uczestników/czek projektu.</p> <p>7) Pięć osób z otoczenia osób niepełnosprawnych będzie miało okazję wziąć udział w kursach na profesjonalnego Asystenta Osobistego Osoby Niepełnosprawnej, przeprowadzanych i certyfikowanych przez firmę zewnętrzną. Tematyka kursu będzie zgodna z Rozporządzeniem MEN z 21.01.2011-m.in. pojęcie i klasyfikacja Osoby Niepełnosprawnej, podstawy pielęgnowania człowieka, higiena żywienia, rehabilitacja; zajęcia teoretyczne i praktyczne.</p>			
6.	Liczba uczniów przystępujących do egzaminu w danym zawodzie:	Zawód	2015	2014	2013
		Mechanik monter maszyn i urządzeń	3	4	5
		Elektromechanik	5	0	0
		Ślusarz	0	0	0
		Pracownik pomocniczy obsługi hotelowej	0	3	5
		Kucharz	5	0	0
		Technik administracji	7	7	0
		Technik tyfłoinformatyk	3	0	0
Technik prac biurowych	0	2	10		
7.	Procent zdawalności w danym zawodzie:	Zawód	2015	2014	2013
		Mechanik monter maszyn i urządzeń	0%	0%	60%
		Elektromechanik	20%	-	-
		Ślusarz	-	-	-
		Pracownik pomocniczy obsługi hotelowej	-	100%	80%
		Kucharz	60%	-	-
		Technik administracji	43%	43%	-
		Technik tyfłoinformatyk	67%	-	-
Technik prac biurowych	-	100%	36%		
8.	Opis ścieżki zawodowej absolwenta	zgodnie z załączoną tabelą			

9. Krótka charakterystyka otoczenia społeczno – gospodarczego – analiza sytuacji na lokalnym i regionalnym rynku pracy:

Osoby niepełnosprawne to jedna z głównych grup społecznych szczególnie narażona na marginalizację, objawiającą się niskim poziomem aktywności społecznej i zawodowej. Osoby niepełnosprawne legitymują się również niższym niż przeciętni bezrobotni, poziomem wykształcenia. Analizując sytuację osób niepełnosprawnych należy pamiętać, że informacje

dotyczące tej grupy społecznej w znacznej mierze są rozproszone, często niepełne i trudne do zdobycia. Istnieje ciągły problem z pozyskaniem danych dotyczących osób niepełnosprawnych, w Polsce według wstępnych wyników Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku liczba niepełnosprawnych wynosiła około 4,7 mln co stanowi 12,2% ludności kraju. Udział mężczyzn wśród osób niepełnosprawnych wynosił 46,1%, kobiet 53,9%. Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego są niedoszacowane w związku z dobrowolnym charakterem pytań dotyczących niepełnosprawności blisko 1,5 mln respondentów odmówiło udzielenia odpowiedzi lub nie udzielili żadnej odpowiedzi.

Według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności Polski (BAEL) współczynnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w 2012 roku wynosił 27,5%, a w IV kwartale 2015 roku 22,7% i był o 3,7 pkt. proc. niższy niż przed rokiem (ten sam wskaźnik dla Polski wyniósł 21,9% i w ciągu roku zmniejszył się o 0,2 pkt. proc.). Jak wynika z danych Polskiego Związku Niewidomych na koniec 2009 roku było około 34 tys. osób niewidomych i słabowidzących w wieku aktywności zawodowej z czego tylko około 5 tys. miało pracę czyli współczynnik aktywności zawodowej wynosił 17% - brak danych dotyczące województwa kujawsko-pomorskiego.¹

Ogólny współczynnik aktywności zawodowej w wieku produkcyjnym w I kwartale 2012 roku wyniósł 64,8% (GUS). Z przytoczonych danych wynika, że szczególne problemy ze znalezieniem i wykonywaniem pracy napotykają osoby niepełnosprawne z dysfunkcją wzroku. Powodem są trudności w orientowaniu się na stanowisku i w miejscu pracy, trudności z wykonywaniem bardziej skomplikowanych czynności i zadań zawodowych, w których wzrok odgrywa istotną rolę. Brak możliwości uczenia się nowych zadań przez obserwację, początkowe trudności dotyczące orientacji w zakładzie pracy, które łatwo opanowują pod warunkiem, że zostaną dokładnie zapoznani z lokalizacją wszystkich pomieszczeń i urzędzeń.²

Według stanu w dniu 31 grudnia 2015 roku w powiatowych urzędach pracy w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowanych pozostawało 5080 bezrobotnych niepełnosprawnych. Stanowili oni 4,7% ogółu bezrobotnych w województwie (tak samo jak przed rokiem). W poszczególnych powiatach udział ten wyniósł od 1,8% w powiecie włocławskim do 10,7% w Bydgoszczy, 7,8% Toruń – powiat grodzki.

Bezrobotni niepełnosprawni w województwie kujawsko-pomorskim to przede wszystkim osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (33,9%, przed rokiem – 33,2%) oraz zasadniczym zawodowym (36,7%, przed rokiem – 37,2%). W porównaniu z końcem poprzedniego roku we wszystkich kategoriach według wykształcenia odnotowano spadek - największy wśród bezrobotnych z wykształceniem wyższym (o 23,4%, 75 osób).³

Niski poziom aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych z dysfunkcją wzroku potwierdza fakt, iż na zjazd 130-lecia SOSW Nr 1 w Bydgoszczy przybyły 143 osoby, a na zjazd 140-lecia 94 osoby niepełnosprawne z dysfunkcją wzroku. Jako powód braku udziałem w spotkaniu 60% absolwentów podczas rozmów telefonicznych podało trudną sytuację finansową spowodowaną brakiem pracy. Z obserwacji doradcy zawodowego SOSW Nr 1 wynika, że ilość osób niepełnosprawnych

---

¹ Zatrudnienie wspomagane, Materiały konferencyjne Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, Warszawa 2011.

² Wsparcie osób niewidomych na rynku pracy II-podręcznik dobrych praktyk, Warszawa 2011

³ Niepełnosprawni Bezrobotni I Poszukujący Pracy Niepozostający W Zatrudnieniu W Województwie Kujawsko-Pomorskim W 2015 Roku Toruń, MARZEC 2016 ROK

z dysfunkcją wzroku wzrasta. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braille'a w Bydgoszczy jest jedynym ośrodkiem na Polskę północną kształcącym osoby z ww. schorzeniami. W roku szkolnym 2009/2010 uczyło się 253 osoby niepełnosprawne natomiast w 2012/2013 kształciło się 310 uczniów. W roku szkolny 2014/2015 uczniów było 382. Obecnie w Placówce kształci się 403 wychowanków. 90 uczniów jest objętych kształceniem zawodowym w Placówce. Jest to prawie 100 osób, które chciałyby znaleźć swoje miejsce na rynku pracy.

Z przeprowadzonych badań ankietowych w lutym 2013 roku wśród 50 osobowej grupy (29 M, 21 K) w wieku 15 – 25 osób niepełnosprawnych z dysfunkcją wzroku oraz wywiadów wynika, że u podstaw problemów z wyborem zawodu i znalezienia pracy leżą trudności w samoocenie swojego potencjału zawodowego, możliwości zawodowych, niski poziom umiejętności interpersonalnych, słaba motywacja do aktywnego poszukiwania pracy wynikająca z obserwacji sytuacji zawodowej najbliższego otoczenia, a także niski poziom wiedzy nt. rynku pracy w tym także rynku pracy dla osób niepełnosprawnych i instytucjach pośredniczących w poszukiwaniu pracy. Co pokazuje nam jak wielką pracę musi włożyć szkoła, otoczenie osoby niepełnosprawnej a także instytucje wspierające ww. osoby, by mogły odnaleźć się na rynku pracy.

Ścieżka zawodowa absolwentów kierunków zawodowych z lat 2012/13; 2013/14; 2014/15 wskazuje, że 60% absolwentów ZSZ kontynuuje naukę w LO i TM oraz zdobywa dodatkową kwalifikację w zawodzie. 26,6% absolwentów pracuje w zawodzie, z kolei 6,6% absolwentów szkół zawodowych pozostaje poza zawodem (w tym uczniowie z niepełnosprawnością znaczną i umiarkowaną) i tyle samo pracuje poza zawodem. Najczęściej wskazywanym miejscem pracy jest firma ochroniarska lub praca sezonowa. Są też osoby wywodzące się ze środowisk, w których przyzwala się na pobieranie renty socjalnej uniemożliwiająca samodzielne podejmowanie życia zawodowego. Ścieżka zawodowa absolwentów szkoły policealnej pozwala w 30% na samorealizację zawodową w wyuczonym zawodzie i dalszą naukę 42% absolwentów. 19% z kolei pozostaje bez pracy (osoby z grupą inwalidzką na poziomie niepełnosprawności znacznej) a 11,5% pracuje poza zawodem (telemarketer, ochrona, praca na zastępstwo i czas określony). Potwierdzają to przeprowadzone na podstawie ankiety badania losów absolwentów.

Badania absolwentów z lat 2012/2013; 2013/2014 i 2014/2015 przeprowadzone w czerwcu 2014 i 2015 wskazują, iż uczniowie są bardzo zainteresowani dalszym kształceniem zawodowym. 60% uczniów jako dalszą drogę zawodową wybrało kontynuację edukacji na poziomie zawodowym. Jako doradca mogę stwierdzić, że uczniowie z dysfunkcją wzroku wolą dłużej się uczyć niż od razu zmierzyć z rynkiem pracy po szkole ponadgimnazjalnej. Występujące tak duże bezrobocie wśród osób niepełnosprawnych na pewno skłania uczniów do dalszej edukacji, w celu uzyskania wyższego wykształcenia lub podniesienia swoich kwalifikacji, aby stać się „atrakcyjnym” na rynku pracy. Dlatego tak ważne są dla nich nabycie każdego doświadczenia np. poprzez uczestnictwo w praktykach zawodowych. To podczas nich uczniowie nabywają bądź doskonalą konkretne umiejętności zawodowe, a także kompetencje interpersonalne. W naszej placówce praktyki zawodowe odbywają się przede wszystkim w pracowniach szkolnych, które są dostosowane do dysfunkcji uczniów. W miarę możliwości organizujemy praktyki miesięczne lub krótsze w zakładach pracy, w tym w zakładach chronionych. Nie jesteśmy w stanie zorganizować długotrwałych praktyk

u pracodawców, ponieważ każdy nasz uczeń potrzebuje dostosowania miejsca pracy do swoich możliwości psychofizycznych, a także zindywidualizowanego programu praktyk.

Zbyt wąskie powiązanie w Polsce kształcenia zawodowego z rynkiem pracy jest istotnym problemem polskiej oświaty i dotyka również kształcenia zawodowego a tym samym przygotowania do pracy osób z niepełnosprawnością wzroku. Dorosła osoba z niepełnosprawnością wzroku często potrzebuje intensywnego wsparcia w wyborze i rozwoju kariery – wsparcia, które pełnosprawni rówieśnicy otrzymali naturalnie w ramach procesu dorastania. Osoby niepełnosprawne muszą się nauczyć, że z pracą związane są obowiązki, konieczność codziennego wstawania, punktualność i konieczność wykonywania poleceń oraz nabrania pożądanego tempa wykonywania podstawowych czynności życiowych. Często także potrzebują szerokiego zakresu doświadczeń związanych z pracą, by móc podjąć decyzję o rodzaju pracy, która im odpowiada. Chcą wreszcie, tak jak wszyscy inni, być w stanie zmieniać pracę i realizować się zawodowo. Dlatego tak ważne dla naszych uczniów jest uczestnictwo w praktykach zawodowych w zakładach pracy. By mogli poznać rzeczywiste warunki pracy, doskonalić swoje umiejętności pracy w zespole i mieć bezpośredni kontakt z pracownikami, tych elementów nie może zapewnić im praktyka szkolna.

Z rozmowy z doradcą zawodowym oraz z przeprowadzonych ankiet wynika, iż uczniowie są bardzo zainteresowani udziałem w projekcie. Tylko 3 osoby na 22 badanych nie są zainteresowane uczestnictwem w praktykach zawodowych poza szkołą. 2 osoby kształcące się w zawodzie pracownik pomocniczy obsługi hotelowej, 4 osoby w zawodzie technik administracji, 7 uczniów technikum masażu oraz 6 wychowanków zasadniczej szkoły zawodowej w zawodzie kucharz zadeklarowała chęć uczestnictwa w ww. projekcie.

Kucharz znalazła się na 8 miejscu w klasyfikacji Powiatowego Urzędu Pracy w Bydgoszczy na najczęściej zgłaszane przez pracodawców wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej w okresie 2013 roku. Na 2 miejscu w wyżej wymienionej klasyfikacji widnieją zawody związane z pomocą i sprzętaniem w hotelu. Technik administracji jest także na 2 drugim miejscu najczęściej zgłaszanych ofert przez pracodawców odpowiadających wykształceniu policealnemu i średniemu zawodowemu.⁴

„Barometr zawodów” jest prognozą zapotrzebowania na pracowników w danym okresie, np. w 2016 roku. Badanie do opracowania aktualnego barometru zostało przeprowadzone przez ekspertów na przełomie III i IV kwartału 2015 r. Wyniki wojewódzkie uwzględniają zawody ocenione w co najmniej połowie powiatów. Spośród zawodów realizowanych w placówce, tylko kucharz znajduje się w grupie nadwyżkowej. Zawód masażysta znajduje się w grupie zrównoważonej, przy czym deficytowy jest w powiatach: aleksandrowskim, golubsko – dobrzyńskim, mieście Grudziądzu, powiecie tucholskim czy wąbrzeskim.

Nie posiadamy żadnego doświadczenia nt. zapotrzebowania na absolwentów technikum masażu. Jest to nowy kierunek w naszym ośrodku, z badań absolwentów wynikała chęć dalszej edukacji w tym zawodzie przez naszych uczniów. Z analizy losów absolwentów i rozmów z nimi wynika, że zawód ten pozwala im na samodzielną realizację swoich planów życiowych w tym samozatrudnienie oraz łatwość znalezienia pracy w zawodzie. Podjęliśmy więc decyzję o uruchomieniu naboru na ten kierunek kształcenia w roku szkolnym 2015/2016, zamierzając wzbogacać również naszą ofertę

---

⁴. Opracowanie własne PUP Bydgoszcz 2014 na podstawie Załącznika 3 do sprawozdania MPiPS-01

zawodową, nie mieliśmy żadnych problemów z rekrutacją uczniów. Jak wynika z ww. informacji jest zapotrzebowanie na pracowników kształcących się w powyższych zawodach w naszej placówce.

Chcielibyśmy, aby nasi uczniowie byli jak najlepiej przygotowani do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodach. Jesteśmy pewni, że pomoże im w dużym stopniu praktyka zawodowa w zakładach pracy. Egzamin zawodowy składa się z części teoretycznej i praktycznej, przy czym zdanie praktycznej części to zdobycie 75% punktów, co jest trudne do osiągnięcia dla naszych uczniów, ponieważ nie mają obniżonych wymagań i obowiązują ich takie same zasady jak w szkołach masowych. Dlatego też nasi uczniowie, aby zdać egzamin muszą bardzo dużo czasu poświęcić na praktyczną naukę zawodu. Praktyki na pewno pomogłyby w doskonaleniu umiejętności zawodowych, co dałoby naszym uczniom jeszcze lepsze przygotowanie do egzaminów zewnętrznych.

Bardzo ważne jest zapewnienie dla naszych uczniów tak zwanego dodatkowego zaplecza w postaci ubioru, ubezpieczenia czy zwrotu kosztów dojazdu. Nasi uczniowie to dzieci często pochodzące z ubogich rodzin bądź rodzin wielodzietnych, gdzie występują problemy finansowe. Możliwość samodzielnego zarobienia jakiegokolwiek kwoty jest wielką pomocą dla naszych uczniów, a także dla ich rodzin. Jest to także dobry moment by uczniowie poznali wartość zarobionego pieniądza, a co za tym idzie doskonalili umiejętności gospodarowania nimi.

Kolejny bardzo ważny aspekt to przeszkolenie opiekunów praktyk u pracodawców z zakresu poznania specyfiki funkcjonowania osób z dysfunkcją wzroku. Tyflopsycholog, perypatolog, rehabilitant wzroku, nauczyciel praktycznej nauki zawodu powinien przeszkolić personel z zakresu dostosowania warunków pracy do osób słabowidzących.

Sądzę, że powinien być także wyznaczony opiekun praktyk ze szkoły, który byłby w stałym kontakcie z opiekunem praktyk u pracodawcy. Osoba ta mogłaby służyć radą w wielu sytuacjach związanych z opieką nad osobą z dysfunkcją wzroku. Byłby w stałym kontakcie z uczniem realizującym praktyki zawodowe. Uczeń w takiej sytuacji czułby się pewniej w nowym miejscu wiedząc, że zawsze może zwrócić się o pomoc do znanej mu osoby z jego środowiska.

Praktyki i staże zawodowe to formy, od których wiele osób zaczyna swoją zawodową karierę. Podczas nich uczniowie mogliby zdobyć wiele umiejętności, które są niezbędne w przyszłej pracy. Często jest to również pierwsza forma naszej współpracy z pracodawcą, która może przerodzić się w propozycję stałej współpracy. Chcielibyśmy móc kierować naszych uczniów do zakładów pracy gdzie kadra wie jak radzić sobie z osobami z dysfunkcją wzroku.

10.	Liczba uczniów w ramach zawodu, która ma zostać skierowana na praktykę lub staż zawodowy:	Zawody: Technik masażysta: 7 uczniów Kucharz: 6 uczniów Pracownik pomocniczy obsługi hotelowej: 2 uczniów Technik administracji: 4 uczniów Razem: 19 uczniów słabo widzących, w tym 2 ze sprzężeniem (niepełnosprawność intelektualna)
11.	Opis potrzeb, barier i oczekiwań uczniów:	ZAGROŻENIA/BARIERY DOTYCZĄ WSZYSTKICH ZAWODÓW: a) zbyt mała liczba godzin przeznaczonych na praktyki zawodowe dla osób niepełnosprawnych - osoba z dysfunkcją wzroku potrzebując

więcej czasu na poznanie miejsca pracy, a także potrzebuje więcej czasu na wykonywanie określonych zadań,

- b) trudności z dojazdem na szkolenia - jeżeli praktyki w ramach projektu mają być organizowane w innym mieście niż Bydgoszcz, bądź miejsce zamieszkania uczestnik projektu może mieć trudności z dotarciem,
- c) brak wiary we własne siły,
- d) bariery wynikające z braku świadomości nt. potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, brak wiedzy pracowników/pracodawców nt. funkcjonowania osób z dysfunkcją wzroku,
- e) braki w dostosowaniu miejsca pracy dla osoby z dysfunkcją wzroku,
- f) bariery ze strony samych osób niepełnosprawnych – postawa roszczeniowa, nieodpowiedzialne zachowanie w miejscu pracy, nieradzenie sobie z tempem pracy, stresem, problemy zdrowotne.

KORZYŚCI ZE STAŻU/PRAKTYK:

I. KUCHARZ:

1. „Praktyka czyni mistrza”.
2. Uczniowie doskonalą swoje umiejętności zawodowe.
3. Zdobyte doświadczenie zwiększają atrakcyjność pracownika na rynku pracy, po zakończeniu kształcenia.
4. Uczniowie podnoszą motywację do samokształcenia.
5. Praktykanci zdobywają fachowe umiejętności zawodowe.
6. Praktykanci poznają zasady funkcjonowania hoteli, restauracji i punktów gastronomicznych w województwie kujawsko-pomorskim.
7. Zapoznają się z nowymi technologiami gastronomicznymi, które mogą wykorzystać w praktyce.
8. Poznają zasady funkcjonowania lokali gastronomicznych.
9. Nabywają umiejętności przygotowania potraw charakterystycznych dla danej kuchni, w restauracji gdzie odbywają staż.
10. Weryfikują zdobytą w szkole wiedzę uczestnicząc w stażu (jak w pierwszej pracy).
11. Uczniowie doskonalą kompetencje intelektualne, społeczne i kulturalne.
12. Uczniowie pobudzają swoją kreatywność.
13. Uczniowie podnoszą umiejętność planowania i organizowania własnej pracy.
14. Uczniowie mają szansę rozwijać po stażu dział gastronomii, który najbardziej im odpowiada.
15. Uczniowie nabywają możliwość poszukiwania pracy po szkole zawodowej, w celu przeciwdziałania bezrobociu.
16. Uczniowie pochodzący ze środowisk wiejskich, małych miejscowości nabywają szansę na aktywizację zawodową (zapobiegnięcie wykluczeniu społecznemu).

KORZYŚCI SPOŁECZNE, EMOCJONALNE:

1. Nawiązują kontakt z pracodawcami i rówieśnikami. Znajomości te mogą procentować w przyszłości, przy poszukiwaniu pracy.

2. Podczas realizowanego stażu poznają swoje mocne strony i słabości.
3. Weryfikują własną motywację do zawodu, w którym się kształcą, plany zawodowe.
4. W wyniku zdobytych doświadczeń zwiększają poczucie własnej wartości i podnoszą poziom samooceny.
5. Sprawdzają swoją komunikatywność, umiejętność odnalezienia się w grupie, umiejętność pracy w zespole.
6. Następuje rozwój osobisty - zwiększenie własnego wglądu (umiejętność wskazania swoich potrzeb, zalet, zainteresowań, umiejętności).
7. Uczniowie nabywają elastyczności myślenia i działania, otwartość na zmiany.
8. Osiągają wzrost umiejętności radzenia sobie ze stresem, panowania nad emocjami.
9. Doświadczenia zdobyte podczas stażu pozwalają uczniom osiągnąć sukcesu.
10. Nabywają w toku stażu efekty odroczone w czasie – udane życie zawodowe to podwyższenie jakości życia.
11. Osiągają rozwój odpowiedzialności za podejmowane działania.

II. MASAŻYSTA:

1. „Praktyka czyni mistrza”.
2. Uczniowie doskonalą swoje umiejętności zawodowe.
3. Zdobyte doświadczenie sprzyja zwiększeniu atrakcyjności pracownika na rynku pracy, po zakończeniu kształcenia.
4. Uczniowie podnoszą motywację do samokształcenia.
5. Praktykanci zdobywają fachowe umiejętności zawodowe.
6. Praktykanci poznają zasady funkcjonowania zakładów rehabilitacyjnych, opiekuńczo-leczniczych, szpitali, klinik, gabinetów kosmetycznych w województwie kujawsko-pomorskim.
7. Zapoznają się z nowymi technikami pracy, które mogą wykorzystać w praktyce.
8. Weryfikują zdobytą w szkole wiedzę uczestnicząc w stażu (jak w pierwszej pracy).
9. Uczniowie doskonalą kompetencje intelektualne, społeczne i kulturalne.
10. Uczniowie mają szansę rozwijać po stażu rodzaj techniki masażu, który najbardziej im odpowiada.
11. Uczniowie nabywają możliwość poszukiwania pracy po szkole zawodowej, w celu przeciwdziałania bezrobociu.
12. Uczniowie pochodzący ze środowisk wiejskich, małych miejscowości nabywają szansę na aktywizację zawodową (zapobiegnięcie wykluczeniu społecznemu).
13. Uczniowie weryfikują swoją wytrzymałość, siłę fizyczną.
14. Uczniowie podnoszą umiejętność planowania i organizowania własnej pracy.

KORZYŚCI SPOŁECZNE, EMOCJONALNE:

1. Nawiązują kontakt z pracodawcami i rówieśnikami. Znajomości te

		<p>mogą procentować w przyszłości, przy poszukiwaniu pracy.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Podczas realizowanego stażu poznają swoje mocne strony i słabości. 3. Weryfikują własną motywację do zawodu, w którym się kształcą, plany zawodowe. 4. W wyniku zdobytych doświadczeń zwiększają poczucie własnej wartości i podnoszą samoocenę. 5. Sprawdzają swoją komunikatywność, umiejętność pracy w zespole. 6. Rozwijają umiejętności interpersonalne poprzez kontakt z klientem. 7. Rozwój osobisty - zwiększenie własnego wglądu (umiejętność wskazania swoich potrzeb, zalet, zainteresowań, umiejętności). 8. Elastyczność myślenia i działania, otwartość na zmiany. 9. Wzrost umiejętności radzenia sobie ze stresem, panowania nad emocjami. 10. Doświadczenie nabyte podczas stażu da uczniom możliwość przeżycia sukcesu. 11. Efekt odroczoney w czasie – udane życie zawodowe to podwyższenie jakości życia. 12. Rozwój odpowiedzialności za podejmowane działania. 13. Nauka cierpliwości, wyrozumiałości, troski, staranności i tolerancji w kontakcie z klientem. 14. Nauka taktu i budowania zaufania w kontakcie z klientem, etycznej pracy. 15. Rozwój samodzielności. 16. Osiągają umiejętność bycia skutecznym, potrzebnym. 17. Uczniowie osiągają pożądany poziom wpływu stażu na poczucie satysfakcji z wykonywanego zawodu. <p>III. <u>PRACOWNIK POMOCNICZY OBSŁUGI HOTELOWEJ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Doskonalenie przez uczniów swoich umiejętności zawodowych. 2. Zdobyte doświadczenie sprzyja zwiększeniu atrakcyjności pracownika na rynku pracy, po zakończeniu kształcenia. 3. Zwiększenie motywacji uczniów do samokształcenia. 4. Praktykanci zdobywają fachowe umiejętności zawodowe. 5. Praktykanci poznają zasady funkcjonowania hoteli w województwie kujawsko-pomorskim. 6. Weryfikują zdobytą w szkole wiedzę uczestnicząc w stażu (jak w pierwszej pracy). 7. Podczas stażu uczniowie rozwijają się intelektualnie i społecznie. 8. Wzrost umiejętności planowania i organizowania własnej pracy. 9. Zwiększenie szansy na aktywne poszukiwanie pracy po szkole zawodowej, by nie znaleźć się w grupie osób bezrobotnych. 10. Szansa na aktywizację zawodową dla osób pochodzących z wiejskich środowisk, małych miejscowości (zapobiegnięcie wykluczeniu społecznemu). <p>KORZYŚCI SPOŁECZNE, EMOCJONALNE:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nawiązują kontakt z pracodawcami i innymi pracownikami hotelu. Znajomości te mogą procentować w przyszłości, np. przy poszukiwaniu pracy.
--	--	--

2. Poprzez realny kontakt z gośćmi hotelowymi uczą się cierpliwości, zachowania spokoju w różnych trudnych sytuacjach.
3. Poprzez kontakt z zagranicznymi gośćmi mogą poznawać nowe języki obce, obyczaje, kulturę.
4. Podczas stażu poznają swoje mocne strony i słabości.
5. Weryfikują własną motywację do zawodu, w którym się kształcą.
6. Poprzez zdobyte doświadczenie zwiększa się poczucie własnej wartości, samoocena ucznia/praktykanta.
7. Sprawdzają swoją komunikatywność, umiejętność odnalezienia się w grupie, umiejętność pracy w zespole.
8. Rozwój osobisty - zwiększenie własnego wglądu (umiejętność wskazania swoich potrzeb, zalet, zainteresowań, umiejętności).
9. Elastyczność myślenia i działania, otwartość na zmiany.
10. Wzrost umiejętności radzenia sobie ze stresem, panowania nad emocjami.
11. Doświadczenie stażu da uczniom możliwość przeżycia sukcesu.
12. Efekt odroczonej w czasie – udane życie zawodowe to podwyższenie jakości życia.
13. Rozwój odpowiedzialności za podejmowane działania.

IV. TECHNIK ADMINISTRACJI

1. Doskonalenie przez uczniów swoich umiejętności zawodowych („Praktyka czyni mistrza”).
2. Zdobyte doświadczenie sprzyja zwiększeniu atrakcyjności pracownika na rynku pracy.
3. Praktykanci zdobywają fachowe umiejętności zawodowe.
4. Praktykanci poznają zasady funkcjonowania jednostek administracji w województwie kujawsko-pomorskim.
5. Zapoznają się z nowymi technikami pracy, które mogą wykorzystać w praktyce.
6. Weryfikują zdobytą w szkole wiedzę uczestnicząc w stażu (jak w pierwszej pracy).
7. Podczas stażu uczniowie rozwijają się intelektualnie i społecznie.
8. Praktykanci uczą się spostrzegawczości i pogłębiają zdolność koncentracji uwagi.
9. Praktykanci wzmacniają takie cechy jak kultura osobista, takt i uprzejmość.
10. Praktykanci wzmacniają swoją uczciwość, sumienność i rzetelność.
11. Praktykanci mogą trenować logiczne myślenie, dostrzeganie związków przyczynowo - skutkowych.
12. Zwiększenie szansy na aktywne poszukiwanie pracy po szkole zawodowej, by nie znaleźć się w grupie osób bezrobotnych.
13. Szansa na aktywizację zawodową dla osób pochodzących z wiejskich środowisk, małych miejscowości (zapobiegnięcie wykluczeniu społecznemu).
14. Zweryfikowanie swojej wytrzymałości intelektualnej.
15. Wzrost umiejętności planowania i organizowania własnej pracy.

KORZYŚCI SPOŁECZNE, EMOCJONALNE:

1. Nawiązują kontakt z pracodawcami i innymi pracownikami. Znajomości te mogą procentować w przyszłości, przy poszukiwaniu pracy.
2. Podczas stażu poznają swoje mocne strony i słabości.
3. Weryfikują własną motywację do zawodu, w którym się kształcą, plany zawodowe.
4. Poprzez zdobyte doświadczenie zwiększa się poczucie własnej wartości, samoocena ucznia/praktykanta.
5. Sprawdzają swoją komunikatywność.
6. Rozwijają umiejętności interpersonalne poprzez kontakt z klientem.
7. Rozwój osobisty - zwiększenie własnego wglądu (umiejętność wskazania swoich potrzeb, zalet, zainteresowań, umiejętności).
8. Elastyczność myślenia i działania, otwartość na zmiany.
9. Wzrost umiejętności radzenia sobie ze stresem, panowania nad emocjami.
10. Doświadczenie stażu da uczniom możliwość przeżycia sukcesu.
11. Efekt odroczony w czasie – udane życie zawodowe to podwyższenie jakości życia.
12. Rozwój odpowiedzialności za podejmowane działania.
13. Nauka cierpliwości, wyrozumiałości, troski, staranności i tolerancji w kontakcie z klientem.
14. Nauka taktu i budowania zaufania w kontakcie z klientem, etycznej pracy.
15. Rozwój samodzielności.
16. Poczucie bycia skutecznym, potrzebnym.
17. Wpływ stażu na poczucie satysfakcji z wykonywanego zawodu.